

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

Valtion ja Lappeenrannan kaupungin välinen kasvusopimus 2013–2015

20.12.2013

TEM074:00/2011
TEM/2359/00.04.01/2011

20.12.2013

VALTION JA LAPPEENRANNAN KAUPUNGIN VÄLINEN KASVUSOPIMUS

SOPIJAOSAPUOLET

Valtio: työ- ja elinkeinoministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö ja Kaakkois-Suomen ELY-keskus.

Lappeenrannan kaupunki ja Etelä-Karjalan liitto.

Lappeenrannan teknillinen yliopisto ja Saimaan ammattikorkeakoulu.

Sopimuksen valmisteluun on lisäksi osallistunut Imatran kaupunki.

TARKOITUS

Kasvusopimuksen tarkoituksena on Lappeenrannan kaupunkiseudun kilpailukyvyyn vahvistaminen yhteistyössä valtion, seudun kuntien ja muiden toimijoiden kesken.

TAUSTAA

Valtion ja suurten kaupunkiseutujen välisten kasvusopimusten tekeminen on linjattu hallitusohjelmassa ja valtakunnallisissa alueiden kehittämistavoitteissa vuosille 2011–2015. Hallitusohjelman mukaan aie- ja kasvusopimuspolitiikkaa tehdään suurissa kaupunkikeskuksissa koko maassa. Kaupunkipolitiikan toimenpideohjelmassa vuosille 2012–2015 linjataan, että kasvusopimusmenettelyn piirissä ovat Helsingin seudun metropolialueen lisäksi yli 100 000 asukkaan kaupunkiseudut (Tampere, Turku, Oulu, Jyväskylä, Kuopio, Lahti, Pori, Seinäjoki, Vaasa, Joensuu ja Lappeenranta).

Haku- ja neuvotteluvaiheen jälkeen hallinnon ja aluekehityksen ministeriryhmä päätti 3.10.2013 puoltaa kasvusopimusten tekemistä valtion ja kaupunkipolitiikan toimenpideohjelmassa mainittujen 12 suurimman kaupunkiseudun kanssa. Samat kaupunkiseudut ovat mukana myös Innovatiiviset kaupungit

(INKA) -ohjelmassa. Menettelyt täydentävät toinen toisiaan: kasvusopimuksiin sisällytetään ne strategiset osaamisen kärkialat, joita edistetään INKA-ohjelmalla. Kasvusopimusmenettelyllä pyritään aikaansaamaan talouden ja elinkeinoelämän kasvua suurilla kaupunkiseuduilla. Tällä on suuri kansallinen merkitys, sillä 12 suurimmalla kaupunkiseudulla tuotetaan noin 2/3 Suomen bruttokansantuotteesta. Kasvusopimuksilla vahvistetaan suurten kaupunkiseutujen kansainvälistä kilpailukykyä ja roolia alueidensa ja Suomen talouden ve-tureina.

Kasvusopimus on luonteeltaan aiesopimus, jossa sovitaan valtion ja suurten kaupunkiseutujen kesken strategisista kehittämisen painopisteistä vuosille 2013–2015. Kasvusopimusmenettelyn lainsäädännöllisenä perustana on laki alueiden kehittämisestä, jonka 28 §:ssä säädetään yhteistyösopimuksen tekemisestä. Valmistelussa on noudatettu em. lain nojalla annetun asetuksen 19 §:n mukaista menettelytapaa, jolla on varmistettu yhteensopivuus alueen kehittämistavoitteiden kanssa.

TAVOITTEET

Tällä kasvusopimuksella osapuolet edistävät yhteisesti sovittavin toimin kaupunkiseudun kansainvälisen kilpailukykyyn vahvistumista. Sopimuksella tavoitellaan elinkeinoelämän merkittävää kasvua ja uudistumista kestäväällä tavalla.

Kansainvälistä kasvua -kasvusopimuksella Lappeenranta tähtää EU:n ja Venäjän rajalla sijaintiasemansa tarjoamien voimakkaiden kasvunäkymien hyödyntämiseen koko maan kilpailukykyä vahvistavalla tavalla.

Edistämällä yhteisesti Venäjä-liiketoiminnan, kansainvälisen matkailun sekä osaamisperusteisten työpaikkojen kasvua tavoitellaan vuoden 2016 loppuun mennessä 1 500 uutta työpaikkaa ja yhteensä 500 miljoonan euron investointien rakentamista Lappeenrannan kaupunkiseudulle.

EU:n ja Venäjän yhteinen raja luo erinomaiset edellytykset kansainvälisen liiketoiminnan, kuten palvelin- ja datakeskusten, sijoittumiselle ja kansainvälisten lentoyhteyksien edelleen kehittämiselle Lappeenrannan seudulla.

STRATEGISET PAINOPISTEET

Sopimusosapuolet edistävät seuraavien strategisten painopisteiden toteuttamista:

- 1 Lappeenrannan elinkeinorakenteen monipuolistaminen osaamisperusteisten työpaikkojen luomisen avulla
- 2 Kaupan alan työpaikkojen kasvun varmistaminen Venäjän matkailuvirtojen ydinalueella
- 3 Uusien kaupunkivyöhykkeiden kestävä rakentaminen 200 000 kaupunkiseudulla asuvan ja asioivan ihmisen edellyttämälle tasolle
- 4 ICT-alan liiketoiminnan, peli- ja ohjelmistoalan kehittäminen sekä koulutuksen ja osaamisen edistäminen
- 5 Lappeenrannan lentokentän uuden liiketoimintamallin suunnittelu

- 6 Venäjä-osaamista, kansainvälistä koulutusta sekä alueen asemaa Venäjän ja EU:n innovaatiotoimintojen solmukohtana vahvistetaan

TOIMENPITEET

Kasvusopimuksen ja kaupungin elinkeinostrategian keskeisenä lähtökohtana on Venäjän markkinoiden hyödyntäminen ja osaamis pohjaisen liiketoiminnan voimakas kasvattaminen Venäjän ja Suomen välillä.

1 Lappeenrannan elinkeinorakenteen monipuolistaminen osaamisperusteisten työpaikkojen luomisen avulla

Yhdessä Vaasan ja Porin kanssa rakennettavassa Kestävät energiaratkaisut INKA-ohjelmassa Lappeenrannan painopiste on älykkäässä erikoistumisessa painottuen vihreään kasvuun, puhtaan ympäristön, biotalouden sekä kaatopäikkömaan maailman tarjoamien liiketoimintamahdollisuuksien kasvattamiseen.

Kaakkois-Suomi muodostaa ainutlaatuisen kokeiluympäristön mm. Venäjäliiketoiminnan uusien mahdollisuuksien realisoimiselle sekä vihreään kasvuun ja yhdyskuntarakentamiseen liittyvien kestävien toimintamallien rakentamiselle.

Lappeenrannan teknillisen yliopiston (LUT) ansiosta Lappeenrannassa on merkittävä energia-alan tutkimuksen ja osaamisen keskittymä.

Vastuutahot: Lappeenranta, Wirma Lappeenranta Oy, LUT, TEM, Tekes, YM

Toimenpiteet:

- Osana INKA-ohjelmaa Lappeenrannan kaupunkiseutu ja LUT rakentavat älykkäiden sähköverkkojen sekä jätteiden hyötykäytön tarjoamista liiketoimintamahdollisuuksista suomalaisen viennin uusia menestystuotteita. Skinnarilan Green Campusta, Saimaata, alueen jätevesi-investointeja sekä muita edelläkävijähankkeita hyödynnetään koko maata palvelevina testaus- ja koeympäristöinä.
- Lappeenranta on strategiassaan sitoutunut valtion kestäviä ympäristö- ja energiaratkaisuja koskevan periaatepäätöksen mukaisesti kehittämään ja soveltamaan innovatiivisia ja esikaupallisia hankintoja yhteiskunnallisesti merkittävien haasteiden ratkaisussa mm. jätehuollossa, vesihuollossa ja energiatehokkuudessa. Näihin liittyvät investoinnit ja hankinnat ovat yli 50 milj. euroa vuoteen 2028 mennessä. Samalla on sitouduttu kaikissa hankinnoissa hyödyntämään hankintojen potentiaali yritystoiminnan vahvistamisessa.

2 Kaupan alan työpaikkojen kasvun varmistaminen Venäjän matkailuvirtojen ydinalueella

Kaupan ja palvelujen rakentamisen tarve on venäläisten kasvavien asiakasvirtojen ansiosta alueella ainutlaatuisen vireää.

Vuonna 2011 Kaakkois-Suomen raja-asemien kautta matkusti 3,5 miljoonaa venäläistä. Ilman viisumivapauden toteutumistakin matkustajamäärän arvioi-

daan TAK Oy:n tutkimuksessa kasvavan 14–20 miljoonaan matkustajaan vuoteen 2025 mennessä. Tämä tarkoittaisi sitä, että Lappeenrannan kaupan pinta-alan tulisi kaksinkertaistua nykyisestä tasostaan.

Vastuutahot: Lappeenranta, Etelä-Karjalan liitto, YM, TEM

Toimenpiteet:

- Lappeenrannan ydinkeskustan vetovoimaa vahvistetaan parantamalla kaupan alan sijoittumismahdollisuuksia keskustaan.
- Venäläisestä matkailijavirrasta johtuva ympärivuotinen ja jatkuvasti kasvava kaupallisten palvelujen kysyntä esitetään otettavaksi huomioon hallituksen rakennepoliittisen ohjelman mukaisesti alueiden ja maankäytön suunnittelussa.

3 Uusien kaupunkivyöhykkeiden kestävä rakentaminen 200 000 kaupunkiseudulla asuvan ja asioivan ihmisen edellyttämälle tasolle

Väestön ja palvelujen kysynnän kasvun edellyttämässä maankäytön, asumisen, liikenteen ja palvelujen suunnittelussa sekä rakentamisessa hyödynnetään kaupunkiseudun INKA -ohjelmassa esitettyjä kestävä kehityksen ja energiatehokkaan rakentamisen periaatteita.

Esimerkiksi Skinnarilan kampuksen ja sen läheisen Ruohosaaren rakentamisessa otetaan käyttöön älykkään sähköverkon kokeiluihin sekä jätehuollon uudelleen järjestämiseen liittyviä ratkaisuja ja hyödynnetään esikaupallisia hankintamenettelyjä.

Valtioneuvoston ja kuntien yhteistyötä tiivistetään perustamalla yhteistyöelin VM:n johdolla valtion toimenpiteiden koordinoimiseksi sekä kuntien kaavoituksen ja muun maankäytön suunnittelun vauhdittamiseksi. Tavoitteena on kehittää toimivia keinoja valtion omistamien valtiokäytöstä poistuneiden tai poistuvien alueiden, erityisesti asemaseutujen kehittämishankkeiden suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi sekä maankäyttöhyötyjen kohdentamiseksi. Valtion maiden kehittämisessä ja luovuttamisessa noudatetaan valtion kiinteistöstrategian mukaisia periaatteita.

Valtiolla on maanomistusta mm. rautatieaseman, Vainikkalan aseman, lentokentän ja yliopiston läheisyydessä. Näille sijainniltaan vetovoimaisille alueille on perusteltua yhdessä kaupungin ja valtion kanssa määrittää tuleva, kasvusopimuksen tavoitteita palveleva elinkeinopoliittinen käyttötarkoitus.

Vastuutahot: Lappeenranta, Etelä-Karjalan liitto, VM, YM, LVM, TEM, Tekes, Senaatti-kiinteistöt

Toimenpiteet:

- Lappeenrannan kaupunki hyväksyy vuoden 2014 aikana keskustan osayleiskaavat, jossa määritellään valtion omistamien maa-alueiden tuleva käyttötarkoitus. Osayleiskaavan valmistelu toteutetaan tiiviissä yhteistyössä valtion maita omistavien yhtiöiden (Senaatti-kiinteistöt, Suomen yliopistokiinteistöt Oy, VR-yhtymä) kanssa.

- Yhdessä LUT:n ja yritysten kanssa (myös kaupan alan yritykset) uusien kaupunkivyyöhykkeiden rakentamisessa huomioidaan INKA-ohjelmassa esitetyt puhtaan elinympäristön ja älykkäiden sähköverkkojen tarjoamat vihreän rakentamisen mahdollisuudet.
- Valtion maita omistavat kiinteistöyhtiöt (Senaatti-kiinteistöt, Suomen yliopistokiinteistöt Oy, VR-yhtymä) sekä Finavia maanomistajana toimivat aktiivisesti, että ao. maa-alueet voidaan aktiivisesti hyödyntää osana kaupungin strategian toteutumista kestäväällä ja kasvua edistävällä tavalla.
- Kaupungin ja valtion kanssa toteutetaan asemanseutujen kehittämishanke. Myös Vainikkalan kansainvälisen rautatieaseman kehittämistä tarkastellaan yhteistyönä.

4 ICT-alan liiketoiminnan, peli- ja ohjelmistoalan kehittäminen sekä koulutuksen ja osaamisen edistäminen

Suomen tavoitteena on kansainvälisten palvelin- ja datakeskustoimintojen sijoittumisen edistäminen maahamme. Lappeenrannan vahvuutena on Venäjän läheisyys, tietoliikenneyhteydet EU:n ja Venäjän välillä sekä Lappeenrannan teknillisen yliopiston tietotekniikan ja energiatehokkuuden osaaminen.

Vastuutahot: Lappeenranta, Wirma Lappeenranta Oy, LUT, TEM

Toimenpiteet:

- Syvennetään yhteistyötä datakeskusten etabloimiseksi Lappeenrannan seudulle.
- Selvitetään mahdollisuudet perustaa kansainvälinen cloud-toimintojen testauslaboratorio. Testauspalvelut ja niissä syntyvä osaaminen tuovat merkittävän lisän maamme kilpailukyvyllä toimia palvelinkeskusten eurooppalaisena keskittymänä.
- Vahvistetaan peli- ja ohjelmistoalan yritysten kasvuedellytyksiä Kaakkois-Suomessa. Edistetään vuorovaikutusta ohjelmistoalan sekä teollisten yritysten kanssa ja edistetään avoimen datan käyttöönottoa.

5 Lappeenrannan lentokentän uuden liiketoimintamallin suunnittelu

Liikenne- ja viestintäministeriö on kokoamassa kansallista lentoliikenteen strategiaa. Maakuntakentiltä on viime vuosina käynnistynyt lukuisia suoria kansainvälisiä lentoyhteyksiä. Tällä hetkellä Lappeenrannasta operoivat AirBaltic ja Ryanair. Reittilentoja on Riikaan, Milanoon, Barcelonaan ja Düsseldorfin. Lappeenrannan lentokentän kansainvälisten reittien matkustajamäärä on Suomen kuudenneksi vilkkain, 90 000–116 000 matkustajaa vuosittain.

Lappeenrannan kaupunki ja Finavia ovat parhaillaan selvittämässä Lappeenrannan lentokentälle uusia operointi- ja hinnoittelukäytäntöjä. Työn tuloksena valmistuu lentokentän liiketoimintasuunnitelma.

Liiketoimintasuunnitelman perusteella on mahdollista palvella nykyisen infrastruktuurin avulla arviolta 300 000–500 000 matkustajaa/vuodessa.

Vastuutahot: Lappeenranta, Wirma Lappeenranta Oy, LVM, Finavia Oy

Toimenpiteet:

- Lappeenrannan lentokentän kehittämistä jatketaan valmisteilla olevan liiketoimintasuunnitelman sekä kansallisen lentoliikennestrategian pohjalta tehtävillä erillisillä päätöksillä.
- Lappeenrannan lentokentän alueella on Finavian omistamia maa-alueita. Näiden maa-alueiden aktiivinen hyödyntäminen lentokenttää ja muuta yritystoimintaa palvelevassa käytössä on tärkeää.

6 Venäjä-osaamista, kansainvälistä koulutusta sekä alueen asemaa Venäjän ja EU:n innovaatiotoimintojen solmukohtana vahvistetaan

LUT ja Saimaan ammattikorkeakoulu toimivat kaupunkiseudun kumppanina hallitun rakennemuutoksen aikaansaamisessa edistäen uuden yritystoiminnan syntymistä. Teknologia- ja palveluinnovaatioista syntyy kasvuhakuisia, osin myös venäläistaustaisia pk-yrityksiä.

Vastuutahot: TEM, Kaakkois-Suomen ELY-keskus, LUT, Saimaan AMK

Toimenpiteet:

- Toimeenpannaan korkeakoulujen yhteisesti sovittuja Venäjä-toiminnan painopisteitä ja linjauksia. Korkeakoulut toimivat edelläkävijöinä kansainvälisen yhteistyön edistämässä sekä kansainvälisten koulutusohjelmien rakentamisessa koti- ja ulkomaalaisten opiskelijoiden tarpeisiin.
- Haetaan yhteisiä keinoja, joilla koulutetut opiskelijat ja maahanmuuttajat löytävät paikkansa alueen työmarkkinoilla

KASVUSOPIMUKSEN KYTKENNÄT MUIHIN PROSESSEIHIN

Kasvusopimusta valmisteltiin yhteistyössä Seinäjoen, Porin, Joensuun ja Vaasan kaupunkien kanssa nk. viisikkoyhteistyönä.

Kestävät energiaratkaisut INKA-ohjelman valmistelua on jatkettu Vaasan ja Porin kanssa ja sovitettu kunkin alueen erityisosaaminen kansallisesti parhaiten tuloksia tuottavaan työnjakoon.

Lappeenrannan kaupunki osallistuu lisäksi ympäristöministeriön asuinalueiden kehittämisohjelmatyöhön Länsi-Lappeenrannan kehittämisohjelma-hankkeella.

Kasvusopimus on yhteen sovitettu Etelä-Karjalan maakuntaohjelman valmistelutyön kanssa.

TOTEUTUS JA SEURANTA

Toimenpiteitä toteutetaan valtiontalouden ja kuntien kehysten ja talousarvioiden puitteissa. Kasvusopimuksessa sovitut tavoitteet ja toimenpiteet ohjaavat osaltaan EU:n rakennerahastojen kansallista ja alueellista suuntaamista. Osa niistä liittyy INKA - Innovatiiviset kaupungit 2014–2020 -ohjelman toteutukseen, osa toteutetaan Manner-Suomen EAKR-ohjelman ja muiden EU- ja Tekes-ohjelmien puitteissa.

Ministeriöt, ministeriöiden alaiset virastot sekä valtion aluehallinto edistävät kasvusopimuksessa esitettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista omassa päätöksenteossään sekä huomioivat ne kansallisten politiikkalinjausten valmistelussa. Kasvusopimuksen sisällöllisiä painopisteitä edistetään mm. ELY-keskusten ohjauksessa.

Lappeenrannan kaupunki ottaa kasvusopimuksessa sovittujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamisen huomioon strategioissaan ja talousarvioissaan, kaavoituksessa, omistajapolitiikassa ja konserniohjauksessa sekä muussa päätöksenteossa.

Etelä-Karjalan liitto huomioi kasvusopimuksessa esitetyt tavoitteet ja toimenpiteet maakuntasuunnitelman, maakuntakaavan ja maakuntaohjelman sekä sen toimeenpanosuunnitelman laadinnassa.

Lappeenrannan teknillinen yliopisto ja Saimaan ammattikorkeakoulu edistävät sopimuksen tavoitteita sekä kaupunkiseudun kehittymistä kansainvälisen koulutuksen ja tutkimuksen sekä osaamisperusteisten työpaikkojen keskittymänä.

Aiesopimuksen toimeenpanoa seurataan kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän suurkaupunkijaostossa. Toimenpiteitä voidaan tarkistaa sopimuskauden kuluessa. Mahdollisista aiesopimusmuutoksista neuvotellaan niitä koskevien osapuolten kesken ja niistä sovitaan kirjallisesti. Vain kirjallisesti sovittu muutos on sitova.

Sopimus on voimassa vuoden 2015 loppuun saakka.

Sopimus on tarkoitus uudistaa vuoden 2015 aikana.

ALLEKIRJOITUKSET

Helsingissä 20.12.2013

Jan Vapaavuori
Elinkeinoministeri
Työ- ja elinkeinoministeriö

Jutta Urpilainen
Valtiovarainministeri
Valtiovarainministeriö

Merja Kyllönen
Liikenneministeri
Liikenne- ja viestintäministeriö

Ville Niinistö
Ympäristöministeri
Ympäristöministeriö

Pia Viitanen
Asunto- ja viestintäministeri
Ympäristöministeriö

Kimmo Jarva
Kaupunginjohtaja
Lappeenrannan kaupunki

Leena Gunnar
Ylijohtaja
Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Matti Viialainen
Maakuntajohtaja
Etelä-Karjalan liitto

Ilkka Pöyhönen
Rehtori
Lappeenrannan teknillinen yliopisto

Anneli Pirttilä
Rehtori
Saimaan ammattikorkeakoulu